

**BAHAGIAN III:
PRODUK KEWANGAN ISLAM**

Instrumen kewangan derivatif secara Islam seperti swap, pasaran hadapan dan opsyen telah diperkenalkan dalam kewangan Islam sebagai salah satu mekanisme pelindung nilai, sejajar dengan keperluan untuk meningkatkan pengurusan risiko oleh peserta-peserta pasaran. Selain digunakan sebagai instrumen pelindung nilai, derivatif turut digunakan oleh institusi kewangan Islam untuk meluaskan lagi kepelbagaian produk pelaburan yang ditawarkan kepada pelanggan yang sofistikated.

84. **Urus Niaga Pertukaran Mata Wang Asing secara Lani (*Spot*) dan secara Hadapan (*Forward*)**

Urus niaga mata wang asing, sama ada urus niaga secara lani atau urus niaga secara hadapan, merupakan antara urus niaga yang dijalankan oleh sebilangan institusi kewangan Islam di Malaysia. Dalam amalan semasa, penyerahan dan penyelesaian bagi urus niaga mata wang asing tidak dibuat secara tunai pada masa dan tarikh yang sama semasa akad dimeterai. Bagi urus niaga secara lani, penyerahan dan penyelesaian akan hanya dibuat pada T+2 (dua hari selepas tarikh urus niaga), manakala bagi urus niaga secara hadapan, penyelesaian akan dibuat pada tarikh hadapan misalnya satu bulan, tiga bulan atau sebagainya berdasarkan kontrak. Institusi kewangan Islam yang menjalankan urus niaga secara hadapan memperkenalkan konsep *wa'd*, iaitu salah satu pihak berjanji untuk menjual atau membeli mata wang berdasarkan kadar pertukaran yang dipersetujui.

Bagi urus niaga mata wang asing secara hadapan, institusi kewangan Islam mencadangkan supaya urus niaga ini boleh dilaksanakan berdasarkan janji lazim (*wa'd mulzim*) oleh sebelah pihak. Dalam konteks ini, pelanggan akan membuat *wa'd mulzim* untuk membeli mata wang asing daripada pihak institusi kewangan Islam. Sekiranya pelanggan memungkiri janji, ia perlu membayar kos ganti rugi ke atas kerugian sebenar (sekiranya ada) yang dialami oleh institusi kewangan Islam.

Dalam hal ini, MPS dirujuk berhubung dengan isu berikut:

- i. Sama ada penyerahan dan penyelesaian urus niaga mata wang asing secara lani yang dibuat pada T+2 dibenarkan Syarak; dan
- ii. Sama ada *wa'd mulzim* sebelah pihak boleh dilaksanakan dalam urus niaga mata wang asing secara hadapan.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-38 bertarikh 28 Ogos 2003 telah memutuskan bahawa penyerahan dan penyelesaian urus niaga mata wang asing secara lani yang dibuat pada T+2 adalah dibenarkan.

Majlis juga pada mesyuarat ke-49 bertarikh 28 April 2005 telah memutuskan bahawa institusi kewangan Islam dibenarkan untuk melaksanakan urus niaga mata wang asing secara hadapan berdasarkan *wa'd mulzim* sebelah pihak yang hanya mengikat pihak yang berjanji. Selain itu, pihak yang mengalami kerugian boleh menuntut ganti rugi ekoran kemungkiran janji. Urus niaga ini boleh dijalankan oleh institusi kewangan Islam dengan pelanggan, atau sesama institusi kewangan Islam, atau antara institusi kewangan Islam dengan institusi kewangan konvensional.¹⁴⁷

Asas Pertimbangan

Penyelesaian dan penyerahan secara T+2 diterima dalam urus niaga secara lani kerana tempoh masa sebegini adalah perlu bagi pihak-pihak yang mengurus niaga membuat pengesahan. Sistem penyelesaian dan pembayaran sedemikian telah diterima sebagai *urf* perniagaan.

Di samping itu, keharusan urus niaga mata wang asing secara hadapan berdasarkan *wa'd mulzim* sebelah pihak adalah bersandarkan kepada asas-asas pertimbangan berikut:

- i. Fatwa semasa berpandangan bahawa janji sebelah pihak untuk membeli mata wang asing yang akan diterima atau diserahkan pada masa hadapan adalah harus.¹⁴⁸ Janji sebelah pihak merupakan *wa'd* semata-mata dan bukannya kontrak;

¹⁴⁷ MPS pada mesyuarat ke-79 bertarikh 29 Oktober 2008 ketika membincangkan tentang produk-produk opsyen termasuk opsyen tukaran asing, telah memutuskan bahawa penggunaan produk opsyen hendaklah bagi tujuan melindungi nilai sahaja. Oleh kerana urus niaga hadapan tukaran asing merupakan instrumen yang dikelaskan sebagai derivatif sebagaimana produk-produk opsyen, keputusan MPS pada mesyuarat ke-79 bagi perkara 88 adalah terpakai dalam konteks urus niaga hadapan mata wang asing.

¹⁴⁸ Kuwait Finance House, *Al-Fatawa al-Syar'iyyah fi al-Masa'il al-Iqtisadiyyah* (edisi terkini), j. 1, h. 137, fatwa no. 171.

- ii. Pertukaran mata wang asing secara janji kedua-dua belah pihak yang mengikat (*muwa`adah mulzimah*) tidak dibenarkan sebagaimana pandangan *jumhur fuqaha*. Ini kerana *muwa`adah mulzimah* dalam konteks ini adalah menyerupai akad jual beli;¹⁴⁹ dan
- iii. *Muwa`adah mulzimah* dalam urus niaga pertukaran mata wang asing adalah dilarang kerana melibatkan akad jual beli hutang dengan hutang (*bai` al-kali` bi al-kali`*).¹⁵⁰

85. Swap Kadar Keuntungan (*Profit Rate Swap*) secara Islam Berasaskan *Bai` Inah*

Swap kadar keuntungan secara Islam merupakan satu mekanisme pertukaran aliran keuntungan secara dua hala (antara kadar keuntungan tetap dan kadar keuntungan boleh ubah) menerusi pelaksanaan beberapa kontrak jual beli aset tertentu berlandaskan Syariah. Urus niaga ini dilaksanakan bagi tujuan menguruskan ketidaksepadanan (*mismatch*) antara aliran pendapatan dari aset dengan perbelanjaan atau kos pendanaan dalam bahagian liabiliti.

Sehubungan itu, sebuah institusi kewangan Islam berhasrat memperkenalkan swap kadar keuntungan berdasarkan kontrak *bai` inah* sesama institusi-institusi kewangan atau antara institusi kewangan Islam dengan rakan niaga swap yang lain. Mekanisme swap ini adalah seperti yang berikut:

Peringkat pertama

- i. Institusi kewangan Islam melabur dalam Pelaburan *Mudarabah* antara Bank dengan institusi kewangan lain. Pelaburan *Mudarabah* antara Bank tersebut akan digunakan sebagai aset sandaran dalam urus niaga swap ini; dan
- ii. Institusi kewangan Islam akan melaksanakan perjanjian swap kadar keuntungan dengan pihak ketiga, contohnya Bank XYZ selama dua tahun dengan tarikh penetapan urus niaga jual beli semula (*reset*) pada setiap enam bulan.

¹⁴⁹ Akademi Fiqah OIC, *Majallah Majma` al-Fiqh al-Islami*, 1988, Persidangan kali ke-5, resolusi no. 40 & 41.

¹⁵⁰ Majmu'ah Dallah Barakah, *Qararat wa Tawsiyyat Nadawat al-Barakah*, 1990, Persidangan kali ke-6, resolusi no. 6/23.

Peringkat kedua

- iii. Institusi kewangan Islam menjual Pelaburan *Mudarabah* antara Bank kepada Bank XYZ dengan harga jualan tangguh yang akan dibayar pada setiap enam bulan;
- iv. Bank XYZ menjual Pelaburan *Mudarabah* antara Bank kepada institusi kewangan Islam dengan harga jualan berdasarkan kadar keuntungan tetap;
- v. Pembayaran untuk harga belian oleh institusi kewangan Islam daripada langkah (iv) akan dilunaskan (*set-off*) dengan pembayaran untuk harga belian oleh Bank XYZ daripada langkah (iii); dan
- vi. Sehubungan dengan itu, institusi kewangan Islam perlu membayar kadar keuntungan tetap pada setiap enam bulan bagi tempoh selama dua tahun.

Peringkat ketiga

- vii. Institusi kewangan Islam menjual Pelaburan *Mudarabah* antara Bank kepada Bank XYZ dengan harga jualan berdasarkan kadar keuntungan boleh ubah semasa;
- viii. Bank XYZ menjual Pelaburan *Mudarabah* antara Bank kepada institusi kewangan Islam dengan harga jualan;
- ix. Pembayaran untuk harga belian oleh institusi kewangan Islam daripada langkah (viii) akan dilunaskan dengan pembayaran untuk harga belian oleh Bank XYZ daripada langkah (vii);
- x. Sehubungan dengan itu, Bank XYZ akan membayar kadar keuntungan berubah pada setiap enam bulan bagi tempoh selama dua tahun; dan
- xi. Perbezaan nilai obligasi yang wujud antara pihak yang melakukan urus niaga ekoran langkah (vi) di peringkat kedua dan langkah (x) di peringkat ketiga akan dijelaskan kepada pihak penerima.

Peringkat keempat

xii. Peringkat ketiga akan diulang pada setiap tarikh penetapan semula iaitu pada setiap enam bulan sehingga tamat tarikh perjanjian.

Apabila kontrak ditamatkan, salah satu pihak perlu membayar obligasi atau hutang kepada pihak satu lagi dan ini dinamakan *close out*. Dalam swap kadar faedah secara konvensional, apabila berlaku *close out*, salah satu pihak perlu membuat bayaran kepada pihak yang satu lagi berdasarkan kaedah ketentuan pasaran (*market quote*) iaitu kerugian yang perlu dibayar berdasarkan formula yang ditetapkan oleh pasaran.

Sehubungan dengan itu, MPS dirujuk berhubung dengan isu berikut:

- i. Sama ada kaedah pembayaran secara tolak selesai antara urusan niaga pertama (langkah iii) dengan urusan niaga kedua (langkah iv) boleh dilaksanakan memandangkan kedua-dua urusan niaga tidak dijalankan secara tunai dan dikhuatiri wujudnya jualan hutang dengan hutang (*bai` al-dayn bi al-dayn*) yang ditegah Syarak;
- ii. Sama ada dokumentasi urusan niaga swap kadar keuntungan adalah memadai untuk membuktikan berlakunya pemindahan hak milik dan pegangan (*qabd*) terhadap aset sandaran yang diurusniagakan iaitu Pelaburan *Mudarabah* antara Bank; dan
- iii. Sama ada kaedah penentuan amaun *close out* dalam swap kadar faedah secara konvensional boleh digunakan untuk menentukan amaun *close out* dalam swap kadar keuntungan.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-44 bertarikh 24 Jun 2004 telah memutuskan bahawa amalan tolak selesai yang dicadangkan dalam struktur swap kadar keuntungan adalah dibenarkan kerana ia tidak melibatkan jual beli hutang dengan hutang yang ditegah Syarak.

MPS juga memutuskan bahawa pemindahan hak milik bermanfaat yang digambarkan dalam dokumentasi kontrak adalah memadai, iaitu diterima dan diakui oleh Syarak.

Pada mesyuarat ke-54 bertarikh 27 Oktober 2005, MPS turut memutuskan bahawa kaedah penentuan amaun *close out* dalam swap kadar faedah secara konvensional boleh digunakan untuk menentukan amaun *close out* dalam swap kadar keuntungan.

Asas Pertimbangan

MPS berpandangan bahawa tidak timbul isu jualan hutang dengan hutang yang ditegah Syarak dalam struktur swap kadar keuntungan seperti yang dicadangkan berdasarkan perkara berikut:

- i. Urus niaga kedua (langkah iv) merupakan jualan terhadap aset yang dibeli dan dimiliki oleh seseorang hasil daripada urus niaga pertama (langkah iii) walaupun ia belum membayar harga belian tersebut. Pihak kedua tidak mungkin menjual hutang kerana hutang yang terhasil daripada urus niaga pertama adalah milik pihak pertama. Oleh itu, aset yang dijual beli dalam urus niaga kedua adalah aset yang telah dimiliki oleh penjual dan tidak timbul soal penjualan hutang; dan
- ii. Kaedah *muqasah* pula adalah kaedah yang lazim dan diterima dalam keadaan kedua-dua pihak mempunyai hutang sesama mereka dan diselesaikan melalui pembayaran perbezaan nilai antara kedua-dua hutang tersebut.

Berhubung dengan isu pemindahan hak milik bermanfaat yang digambarkan dalam dokumentasi kontrak, MPS mengambil hujah-hujah berikut sebagai asas pertimbangan:

- i. Kedua-dua jenis konsep hak milik iaitu hak milik dari segi undang-undang (*legal title*) dan hak milik bermanfaat adalah diterima dan diakui Syarak; dan
- ii. Memandangkan aset yang digunakan dalam urus niaga ini adalah Pelaburan *Mudarabah* antara Bank, pindahan hak milik berlaku secara automatik. Bukti utama rujukan pindahan hak milik adalah dokumentasi perjanjian jual beli berkenaan. Pelabur boleh menjual aset tersebut kepada pihak ketiga tanpa perlu merujuk atau membuat pindahan hak milik di bank penerima pelaburan.

Bagi kaedah penentuan amaun *close out* dalam swap kadar keuntungan, memandangkan kaedah penentuan *ta`widh* oleh pihak ketiga dalam konteks swap kadar keuntungan tidak praktikal, MPS berpandangan bahawa kaedah penentuan pasaran (*market quote*) boleh digunakan dalam swap kadar keuntungan sekiranya pihak berkontrak meyakini bahawa kaedah ini menggambarkan kerugian sebenar yang dialami oleh pihak yang berkontrak akibat kemungkiran salah seorang daripada mereka.

86. Urus Niaga Hadapan (*Forward*) Mata Wang secara *Bai` Mu`ajjal*

Terdapat cadangan daripada sebuah institusi kewangan Islam untuk memperkenalkan urus niaga hadapan mata wang asing berdasarkan kontrak *bai` mu`ajjal* (jual beli tertangguh) dan *bai` sarf* (jual beli mata wang) sebagai alternatif kepada urus niaga hadapan berdasarkan *wa`d*. Mekanisme produk tersebut adalah seperti yang berikut:

- i. Pelanggan melantik institusi kewangan Islam sebagai ejen untuk membeli komoditi X daripada Broker B bernilai USD1 juta dengan harga tangguh yang akan dibayar pada tarikh hadapan (tarikh Y). Penyerahan komoditi dibuat secara serta merta (*spot*);
- ii. Pelanggan kemudiannya menjual komoditi X kepada institusi kewangan Islam dengan harga RM3.5 juta dengan harga tangguh yang akan dibayar oleh institusi kewangan Islam pada tarikh Y. Penyerahan komoditi juga dibuat secara serta merta;
- iii. Institusi kewangan Islam kemudiannya akan menjual komoditi X tersebut kepada Broker A dengan harga USD1 juta secara tangguh yang akan dibayar pada tarikh Y. Komoditi X diserahkan kepada Broker A secara serta merta; dan
- iv. Hasil daripada urus niaga ini, pada tarikh matang iaitu tarikh Y, pelanggan akan membayar USD1 juta kepada Broker B dan menerima RM3.5 juta daripada institusi kewangan Islam. Manakala institusi kewangan Islam akan membayar RM3.5 juta kepada pelanggan dan menerima USD1 juta daripada Broker A. Ini bermakna pelanggan dapat melindungi nilai USD1 juta dengan nilai RM3.5 juta pada tarikh hadapan iaitu pada tarikh Y.

Dalam hal ini, MPS dirujuk berhubung dengan isu sama ada urus niaga hadapan mata wang asing berdasarkan kontrak *bai` mu'ajjal* dan *bai` sarf* dibenarkan.

Keputusan

MPS pada mesyuarat khas pertama bertarikh 13 April 2007 telah memutuskan bahawa urus niaga hadapan mata wang asing berdasarkan struktur di atas adalah dibenarkan. Namun, istilah *bai` sarf* dalam urus niaga ini perlu dimansuhkan kerana pada hakikatnya tidak wujud urus niaga *bai` sarf* yang sebenar walaupun ia menghasilkan kesan yang sama.

Asas Pertimbangan

Keputusan MPS di atas adalah berdasarkan pertimbangan ke atas perkara berikut:

- i. Jual beli secara tangguh diharuskan secara ijmak oleh para ulama seperti yang dinyatakan oleh Ibnu Hajar dalam kitabnya:

الشراء بالنسيئة جائز بالإجماع

"Pembelian dengan tangguh adalah harus secara ijmak."¹⁵¹

- ii. Dalam cadangan produk ini, didapati semua urus niaga jual beli tangguh yang dijalankan adalah dibuat secara berasingan dan tidak mempunyai kaitan antara satu dengan yang lain. Ini menepati syarat yang dikehendaki dalam urus niaga seumpama ini.

¹⁵¹ Ibnu Hajar al-Asqalani, *Fath al-Bari Syarh Sahih al-Bukhari*, Dar al-Ma'rifah, 1959, j. 4, h. 302.

87. Opsyen Mata Wang Asing Berasaskan Konsep *Hamish Jiddiyah*, *Wa`d* dan *Tawarruq*

Sebuah institusi kewangan Islam telah mencadangkan produk opsyen mata wang asing berasaskan konsep *hamish jiddiyah* (deposit sekuriti), *wa`d* (janji) dan *tawarruq*. Melalui produk ini, pelanggan yang ingin mendapatkan instrumen lindung nilai bagi urus niaga pertukaran mata wang asing secara hadapan akan memberikan *wa`d* kepada institusi kewangan Islam untuk membeli sejumlah komoditi daripada institusi kewangan Islam dan melantik institusi kewangan Islam untuk menjual komoditi tersebut kepada pihak ketiga.

Institusi kewangan Islam selanjutnya akan mengenakan *hamish jiddiyah* ke atas pelanggan sebagai sekuriti untuk menjamin pelaksanaan *wa`d* tersebut oleh pelanggan. Pada tarikh yang dipersetujui, urus niaga *tawarruq* akan dilaksanakan menerusi penjualan dan pembelian komoditi dengan bayaran dan penyerahan terus. Setiap jual beli dalam *tawarruq* tersebut melibatkan mata wang yang berbeza dan sekiranya kedua-dua pihak iaitu institusi kewangan Islam dan pelanggan melaksanakan janji tersebut, maka *hamish jiddiyah* akan dipulangkan semula kepada pelanggan.

Dalam hal ini, MPS dirujuk berhubung dengan isu sama ada produk opsyen mata wang asing seperti yang dicadangkan dibenarkan Syarak.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-73 bertarikh 20 Februari 2008 telah memutuskan bahawa cadangan produk opsyen mata wang asing yang berasaskan konsep *hamish jiddiyah*, *wa`d* dan *tawarruq* seperti yang dicadangkan adalah dibenarkan. Walau bagaimanapun, urus niaga jual beli yang berlaku hendaklah dirujuk sebagai janji untuk membeli (*wa`d bi al-syira`*).

Sekiranya berlaku kemungkiran, pihak yang dimungkiri boleh menuntut nilai kerugian sebenar akibat kemungkiran tersebut daripada nilai *hamish jiddiyah*. Penentuan dan pelayanan (*treatment*) kerugian sebenar hendaklah dilakukan seperti yang berikut:

- i. Nilai kerugian sebenar mestilah ditentukan berdasarkan perbezaan harga jualan komoditi setelah pelanggan mungkir dengan harga belian yang dijanjikan pelanggan. Kerugian sebenar adalah bersamaan dengan harga jualan di pasaran selepas pelanggan mungkir dan ditolak harga belian yang dijanjikan pelanggan (perolehan dari hasil jualan yang lebih rendah daripada harga belian);
- ii. Institusi kewangan Islam boleh mengambil keseluruhan nilai *hamish jiddiyyah* sekiranya nilai kerugian sebenar berdasarkan kaedah di atas melebihi atau bersamaan dengan nilai *hamish jiddiyyah*. Jika kerugian sebenar lebih rendah daripada nilai *hamish jiddiyyah*, pelanggan boleh bersetuju agar nilai perbezaan tersebut disalurkan kepada badan kebajikan dengan dipantau oleh jawatankuasa Syariah institusi kewangan Islam berkenaan; dan
- iii. Perkara (i) dan (ii) mestilah dinyatakan dengan jelas kepada pelanggan dan mendapat persetujuan pelanggan.

Asas Pertimbangan

Hamish jiddiyyah, *wa`d* dan *tawarruq* boleh dilaksanakan, sejajar dengan pandangan ulama semasa yang membenarkan konsep-konsep tersebut digunakan dalam urus niaga kewangan. Amaun *hamish jiddiyyah* boleh diambil oleh pihak yang dimungkir sekiranya berlaku kerugian akibat kemungkiran oleh pemberi *wa`d* kerana ia bersifat wang cagaran (*security deposit*).

88. Opsyen Mata Wang Asing Berasaskan Konsep *Wa`d* dan Dua Urus Niaga *Tawarruq* yang Dibuat secara Berasingan

Sebuah institusi kewangan Islam telah mencadangkan produk opsyen mata wang asing yang menggunakan konsep *wa`d* dan dua urus niaga *tawarruq* yang dibuat secara berasingan. Melalui produk ini, pelanggan yang ingin mendapatkan instrumen lindung nilai bagi urus niaga pertukaran mata wang asing secara hadapan akan memberikan *wa`d* kepada institusi kewangan Islam untuk membeli sejumlah komoditi daripada institusi kewangan Islam. Kemudian, pelanggan akan melantik institusi kewangan Islam sebagai wakil untuk menjual komoditi tersebut kepada pihak ketiga.

Pada tarikh pemeteraian kontrak opsyen, pelanggan dan institusi kewangan Islam akan melaksanakan urus niaga *tawarruq* yang pertama untuk mendapatkan keuntungan hasil jualan yang menyamai nilai premium seperti dalam urus niaga opsyen konvensional. Seterusnya, pada tarikh yang ditetapkan, urus niaga *tawarruq* kedua akan dilaksanakan dengan penjualan dan pembelian komoditi menerusi bayaran dan penyerahan terus.

Dalam hal ini, MPS dirujuk berhubung dengan isu sama ada struktur produk opsyen mata wang asing yang berasaskan konsep *wa`d* dan dua urus niaga *tawarruq* yang dibuat secara berasingan dibenarkan.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-79 bertarih 29 Oktober 2008 telah memutuskan bahawa struktur produk opsyen mata wang asing yang berasaskan konsep *wa`d* dan dua urus niaga *tawarruq* yang dibuat secara berasingan adalah dibenarkan, tertakluk kepada syarat berikut:

- i. Penggunaan produk opsyen hendaklah dihadkan bagi tujuan lindung nilai;
- ii. *Wa`d* yang diberikan mestilah berasingan daripada urus niaga *tawarruq* dan tidak dijadikan syarat kepada urus niaga tersebut;
- iii. Institusi kewangan hendaklah memastikan setiap urus niaga dimeterai secara berasingan antara satu sama lain dari segi dokumentasi dan turutan pelaksanaan; dan
- iv. Aset sandaran yang digunakan hendaklah berlandaskan Syariah.

Asas Pertimbangan

Keputusan MPS yang mensyaratkan *wa`d* yang diberikan hendaklah berasingan daripada urus niaga *tawarruq* dan tidak dijadikan syarat kepada urus niaga tersebut adalah bertujuan untuk mengelak *wa`d* diberikan sebagai tukaran kepada sesuatu nilai. Ini selaras dengan pandangan ulama semasa yang menyatakan bahawa sesuatu *wa`d* tidak boleh diletak harga dan diperdagangkan.¹⁵²

¹⁵² AAOIFI, *Al-Ma`ayir al-Syar'iyyah*, Piawaian no. 20, perenggan 3/3/2/5.

Kad kredit merujuk kepada kad yang membolehkan pemegangnya menggunakan kad tersebut untuk membeli barangan, perkhidmatan dan memperoleh wang tunai melalui kontrak dan perjanjian yang dipersetujui antara pemegang kad dan syarikat pengeluar kad berdasarkan syarat-syarat tertentu. Ia membenarkan pemegangnya melakukan urus niaga di atas secara kredit yang merupakan salah satu kaedah pembayaran alternatif selain pembayaran secara tunai atau cek. Bagi memastikan kad kredit secara Islam digunakan selaras dengan tuntutan Syarak, pelbagai garis panduan berhubung dengan penggunaan kad kredit secara Islam perlulah dibuat.

89. Kad Kredit secara Islam Berasaskan Konsep *Bai` Inah* dan *Wadi`ah*

Terdapat cadangan daripada sebuah institusi kewangan Islam untuk menawarkan produk kad kredit berasaskan dua konsep Syariah, iaitu *bai` inah* (untuk menghasilkan dana bagi menyediakan kemudahan kredit kepada pelanggan) dan *wadi`ah* (untuk menyediakan khidmat simpanan ke atas dana yang dihasilkan melalui kontrak *bai` inah*).

Di bawah mekanisme produk kad kredit ini, institusi kewangan Islam akan menjual aset pada nilai nominal campur keuntungan kepada pelanggan secara kredit selama tiga tahun. Kemudian, pelanggan akan menjual semula aset tersebut kepada institusi kewangan Islam secara tunai pada nilai nominal. Amaun tunai ini kemudiannya akan dikreditkan ke dalam akaun *wadi`ah* di institusi kewangan Islam untuk membolehkan pelanggan melakukan urus niaga pembelian barangan atau perkhidmatan. Kedua-dua urus niaga jual beli akan dilakukan secara berturutan tetapi dalam dua kontrak yang berasingan.

Dalam hal ini, MPS dirujuk berhubung dengan isu berikut:

- i. Sama ada produk kad kredit berasaskan konsep *bai` inah* dan *wadi`ah* seperti yang dicadangkan dibenarkan; dan
- ii. Sekiranya dibenarkan, sama ada produk kad kredit ini boleh membiayai pembelian barangan ribawi seperti emas, perak dan barang-barang makanan.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-18 bertarikh 12 April 2001 telah memutuskan bahawa produk kad kredit berasaskan konsep *bai` inah* dan *wadi`ah*, serta pembelian emas, perak dan barangan lain yang halal menggunakan produk kad kredit secara Islam seperti yang dibentangkan adalah dibenarkan.

Asas Pertimbangan

Keputusan MPS di atas adalah berdasarkan pertimbangan ke atas perkara berikut:

- i. Penggunaan konsep *bai` inah* dalam produk kad kredit ini dibenarkan selaras dengan dalil-dalil keharusan *bai` inah* seperti yang dijelaskan dalam perkara 69;¹⁵³
- ii. Kontrak *wadi`ah* pula dibenarkan dalam mekanisme kad kredit ini sebagai kontrak pelengkap kepada *bai` inah* yang hasil jualan tunai bagi kegunaan pelanggan disimpan oleh institusi kewangan Islam berdasarkan *wadi`ah*; dan
- iii. Isu berhubung dengan pembelian barangan ribawi tidak timbul kerana pembelian tersebut melibatkan wang dan barangan, bukannya pertukaran antara barangan ribawi. Tambahan pula, pembayaran adalah ditolak daripada akaun pelanggan sendiri yang telah pun wujud.

90. Kad Kredit secara Islam Berasaskan Konsep *Ujrah*

Beberapa buah institusi kewangan Islam telah mencadangkan produk kad kredit yang berdasarkan konsep *ujrah* (upah). Melalui kad kredit ini, *ujrah* dikenakan ke atas pemegang kad kredit sebagai balasan kepada penawaran perkhidmatan, manfaat dan keistimewaan yang diberikan oleh institusi kewangan Islam kepada pemegang kad kredit. Dalam hal ini, MPS dirujuk berhubung dengan isu sama ada struktur kad kredit yang menggunakan konsep *ujrah* dibenarkan Syarak.

¹⁵³ Penggunaan Konsep *Bai` Inah* dalam Terbitan Sijil Hutang Boleh Niaga secara Islam.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-77 bertarikh 3 Julai 2008 dan mesyuarat ke-78 bertarikh 30 Julai 2008 telah memutuskan bahawa kad kredit yang berdasarkan konsep *ujrah* seperti yang dicadangkan adalah dibenarkan, tertakluk kepada perkara berikut:

- i. Institusi kewangan Islam hendaklah memastikan *ujrah* yang dikenakan merupakan tukaran kepada perkhidmatan, manfaat dan keistimewaan sebenar (*non-fictitious*) yang berlandaskan Syariah;
- ii. Pengenaan *ujrah* yang berbeza bagi jenis kad kredit yang menawarkan perkhidmatan, keistimewaan dan manfaat yang berbeza adalah harus;
- iii. Pengenaan *ujrah* bagi perkhidmatan, manfaat dan keistimewaan yang tidak berkaitan dengan pemberian *qard*, penangguhan hutang dan pertukaran tunai dengan tunai pada nilai berbeza adalah dibenarkan; dan
- iv. Pengenaan *ujrah* bagi perkhidmatan, manfaat dan keistimewaan yang berkaitan dengan pemberian *qard*, penangguhan hutang dan pertukaran tunai dengan tunai pada nilai berbeza adalah tidak dibenarkan. Namun demikian, caj bagi menampung kos sebenar (*nafaqah/taklufah*) pengendaliannya boleh dikenakan.

Asas Pertimbangan

Ujrah ialah upah yang diharuskan dalam Islam berdasarkan dalil-dalil al-Quran dan hadis seperti yang berikut:

Firman Allah SWT:

إِنَّ خَيْرَ مَنْ أَسْتَجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ

“*Sesungguhnya sebaik-baik orang yang diupah adalah orang yang kuat dan amanah.*”¹⁵⁴

Hadis Rasulullah SAW:

أَعْطُوا الْأَجِيرَ أَجْرَهُ قَبْلَ أَنْ يَجِفَّ عَرَقُهُ

“*Berikan pekerja itu upahnya sebelum kering keringatnya.*”¹⁵⁵

91. Manfaat Perlindungan Takaful bagi Pemegang Kad Kredit secara Islam

Terdapat cadangan daripada institusi kewangan Islam untuk menawarkan perlindungan takaful kemalangan peribadi kepada pemegang kad kredit secara Islam sebagai salah satu bentuk keistimewaan kepada pemegang kad kredit yang dikenakan *ujrah*. Dalam hal ini, MPS dirujuk berhubung dengan isu sama ada pemberian perlindungan takaful kemalangan peribadi sebagai salah satu bentuk manfaat yang dikenakan *ujrah* kepada pemegang kad kredit secara Islam dibenarkan Syarak.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-77 bertarikh 3 Julai 2008 telah memutuskan bahawa pemberian perlindungan takaful kemalangan peribadi sebagai salah satu bentuk keistimewaan kepada pemegang kad kredit secara Islam dengan dikenakan *ujrah* seperti yang dicadangkan adalah tidak menepati Syarak. Namun sekiranya perlindungan takaful kemalangan peribadi ini diberikan secara hibah tanpa sebarang *ujrah*, maka ia adalah dibenarkan.

¹⁵⁴ Surah al-Qasas, ayat 26.

¹⁵⁵ Al-Baihaqi, *Al-Sunan al-Kubra*, Maktabah Dar al-Baz, 1994, j. 6, h. 120, hadis no. 11434.

Asas Pertimbangan

Pengenaan *ujrah* bagi perlindungan takaful kemalangan peribadi tidak dibenarkan kerana:

- i. Pemegang kad kredit secara Islam tidak menjadi peserta takaful secara langsung, sebaliknya membayar *ujrah* kepada institusi kewangan Islam dengan balasan institusi kewangan Islam tersebut memberikan perlindungan takaful yang diatur dengan pihak ketiga; dan
- ii. Apabila pelanggan hanya membayar *ujrah* kepada institusi kewangan Islam bagi manfaat perlindungan daripada risiko, pengaturan ini dilihat sebagai pertukaran tunai dengan tunai pada nilai berbeza yang ditegah Syarak.¹⁵⁶

Sehubungan dengan itu, bagi mengelakkan berlakunya *syubhah* pertukaran tunai dengan tunai pada nilai berbeza yang ditegah Syarak, maka sebagai alternatif, konsep hibah dikira sesuai kerana tiada halangan Syarak ke atasnya.

92. Rebat dalam Bentuk Pemberian Tunai (*Cashback*) ke atas Fi Tahunan Kad Kredit

MPS dirujuk berhubung dengan cadangan daripada sebuah institusi kewangan Islam yang menawarkan produk kad kredit berdasarkan konsep *ujrah* untuk berjanji memberikan rebat dalam bentuk pemberian tunai (*cashback*) ke atas fi tahunan sekiranya pemegang kad kredit menggunakan kad sekurang-kurangnya dua kali sebulan.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-77 bertarikh 3 Julai 2008 telah memutuskan bahawa institusi kewangan Islam tidak boleh memberikan *cashback* kepada pemegang kad kredit secara Islam sekiranya dikenakan *ujrah*. Sebaliknya, keistimewaan tersebut hendaklah diberikan sebagai hibah kepada pemegang kad tanpa dikenakan *ujrah*.

¹⁵⁶ Wizarah al-Awqaf wa al-Syu'un al-Islamiyyah, *Al-Mawsu'ah al-Fiqhiyyah al-Kuwaitiyyah*, 1993, j. 22, h. 57.

Asas Pertimbangan

Keputusan MPS di atas adalah berdasarkan pertimbangan bahawa pemberian *cashback* dengan pengenaan *ujrah* mewujudkan elemen pertukaran tunai dengan tunai pada nilai berbeza yang ditegah oleh Syarak.¹⁵⁷

93. Kad Kredit secara Islam Berasaskan Konsep *Wakalah* dan *Kafalah*

Terdapat cadangan daripada institusi kewangan Islam untuk menawarkan produk kad kredit berdasarkan konsep *wakalah* dan *kafalah*. Menerusi produk ini, institusi kewangan Islam bercadang mengeluarkan kad kredit kepada pelanggan dengan had kredit yang ditetapkan. Pelanggan seterusnya akan menggunakan kad kredit secara Islam tersebut untuk membeli barang atau perkhidmatan daripada peniaga dan peniaga akan meminta pihak banknya untuk membayar amaun yang digunakan oleh pelanggan. Bank peniaga seterusnya akan menghantar semua dokumen berkaitan dengan urus niaga tersebut kepada Visa/Mastercard yang menjadi pengantara antara bank peniaga dan institusi kewangan Islam. Visa/Mastercard akan meminta institusi kewangan Islam untuk menjelaskan amaun yang diminta oleh bank peniaga.

Di bawah konsep *wakalah*, *ujrah* akan dikenakan ke atas pemegang kad kredit berdasarkan peratusan tertentu daripada had kredit sebagai balasan kepada institusi kewangan Islam yang bertindak sebagai wakil bagi pihak pemegang kad kredit untuk menjelaskan pembayaran kepada bank peniaga. Di samping itu, menerusi konsep *kafalah*, institusi kewangan Islam turut menjamin pembayaran kepada Visa/Mastercard (untuk pembayaran yang dibuat kepada bank peniaga) dan menjamin pembayaran terhadap pembelian yang dibuat oleh pemegang kad kredit daripada peniaga.

Dalam hal ini, MPS dirujuk berhubung dengan isu berikut:

- i. Sama ada penggunaan konsep *wakalah* dan *kafalah* dalam struktur kad kredit secara Islam ini selaras dengan Syarak; dan
- ii. Sama ada kaedah penentuan *ujrah* oleh pihak institusi kewangan Islam yang berdasarkan peratusan tertentu daripada had kredit dibenarkan Syarak.

¹⁵⁷ Wizarah al-Awqaf wa al-Syu'un al-Islamiyyah, *Al-Mawsu'ah al-Fiqhiyyah al-Kuwaitiyyah*, 1993, j. 22, h. 57.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-78 bertarikh 30 Julai 2008 telah memutuskan perkara berikut:

- i. Penyesuaian fiqah (*takyif fiqhi*) *ujrah* ke atas *wakalah* dalam struktur kad kredit seperti yang dicadangkan adalah tidak tepat;
- ii. Kaedah penentuan *ujrah* berdasarkan peratusan tertentu daripada had kredit tidak menepati hukum Syarak dan ia bercanggah dengan keputusan majoriti penasihat Syariah di peringkat antarabangsa; dan
- iii. *Ujrah* ke atas *wakalah* atau selainnya mestilah berbentuk amaun yang tetap tanpa dikaitkan dengan had kredit untuk mengelakkan wujudnya unsur riba.

Asas Pertimbangan

Takyif fiqhi ujrah ke atas *wakalah* dalam struktur kad kredit secara Islam seperti yang dicadangkan adalah tidak tepat kerana fungsi *wakalah* yang dilaksanakan oleh institusi kewangan Islam tersebut hanya terhadap kepada mewakili pemegang kad kredit dalam menjelaskan pembayaran kepada peniaga sahaja, sedangkan institusi kewangan Islam tersebut juga pada hakikatnya menawarkan beberapa perkhidmatan dan manfaat yang lain.

Di samping itu, kaedah penentuan *ujrah* ke atas *wakalah* berdasarkan peratusan tertentu daripada had kredit membawa kepada pengenaan manfaat yang disyaratkan ke atas pemberian pinjaman wang (*qard*) yang ditegah oleh Syarak.

Bagi meningkatkan kepelbagaian rangkaian produk kewangan Islam yang dapat memenuhi keperluan pelanggan, institusi kewangan Islam telah meningkatkan usaha penyelidikan dan pembangunan produk kewangan Islam. Beberapa inovasi baharu telah diterokai, antaranya dengan menghimpunkan beberapa kontrak Syariah dalam satu pakej produk bagi mencapai tujuan-tujuan tertentu. Memandangkan kombinasi kontrak-kontrak ini merupakan inovasi baharu, penelitian dan pengesahan daripada MPS diperlukan bagi memastikan produk-produk ini adalah selaras dengan Syarak.

94. **Produk Akaun Semasa Berasaskan Himpunan Kontrak *Wadi'ah Yad Dhamanah* dan *Mudarabah***

Terdapat cadangan daripada sebuah institusi kewangan Islam untuk menawarkan produk akaun semasa berasaskan himpunan kontrak *wadi'ah yad dhamanah* dan *mudarabah*. Menerusi produk ini, institusi kewangan Islam akan memegang dua peranan iaitu sebagai pemegang amanah dan pengusaha manakala pelanggan bertindak sebagai penyimpan dan pelabur. Walau bagaimanapun, kedua-dua kontrak ini tidak akan dilaksanakan secara serentak pada satu masa yang sama. Ia hanya akan dilaksanakan menerusi penentuan had purata baki simpanan harian minimum dalam sebulan bagi menentukan sama ada kontrak yang terlaksana ialah kontrak *wadi'ah yad dhamanah* atau *mudarabah*.

Sebagai contoh, institusi kewangan Islam menetapkan jumlah RM3,000 sebagai had purata baki harian minimum sebagai syarat kelayakan kepada seseorang pemegang akaun untuk memasuki kontrak *mudarabah*. Ini bermakna, pada akhir setiap bulan, institusi kewangan Islam akan menyemak maklumat mengenai baki akaun pelanggan untuk menentukan sama ada pelanggan layak mendapat keuntungan *mudarabah* atau tidak. Sekiranya baki purata harian dalam bulan tersebut adalah sebanyak RM3,000 atau lebih, pelanggan dikategorikan sebagai pelabur *mudarabah* dan layak mendapat keuntungan (sekiranya ada). Sebaliknya, jika baki purata harian dalam bulan tersebut adalah kurang daripada RM3,000, ia dianggap sebagai simpanan *wadi'ah yad dhamanah*. Segala syarat dan peraturan mengenai konsep *wadi'ah yad dhamanah* dan *mudarabah* adalah terpakai mengikut keadaan dan mestilah dipersetujui semasa akad dimeterai.

Dalam hal ini, MPS dirujuk berhubung dengan isu sama ada himpunan kontrak *wadi'ah yad dhamanah* dan *mudarabah* dalam satu produk akaun semasa seperti yang dicadangkan dibenarkan Syarak.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-5 bertarikh 30 April 1998 telah memutuskan bahawa himpunan kontrak *wadi'ah yad dhamanah* dan *mudarabah* dalam satu produk akaun semasa adalah dibenarkan.

Asas Pertimbangan

Keharusan menghimpunkan beberapa kontrak Syariah dalam satu produk atau perkhidmatan kewangan adalah berasaskan pandangan yang menyatakan bahawa himpunan beberapa kontrak dalam satu sistem adalah harus dengan syarat setiap kontrak adalah dibenarkan dan tiada dalil Syarak yang menegahnya.¹⁵⁸ Walau bagaimanapun, keharusan himpunan ini mesti menepati garis panduan Syariah yang berikut:

- i. Ia tidak dilarang oleh Syarak, seperti larangan himpunan kontrak jual beli dan kontrak pinjaman (*al-bai' wa al-salat*) atau ia bukan jalan ke arah riba (*zari'ah ila riba*) seperti himpunan antara kontrak pinjaman dan kontrak pertukaran (*al-jam'u baina `aqd al-qardh wa `aqd al-mu`awadhah*); dan
- ii. Tidak terdapat percanggahan antara akad-akad tersebut daripada segi hukum, seperti himpunan antara hibah sesuatu barang dan penjualannya kepada penerima, atau pemberian hibah dan penyewaannya kepada penerima.

95. Produk Deposit Berasaskan Himpunan Kontrak *Mudarabah* dan *Qard*

Sebuah institusi kewangan Islam mencadangkan produk deposit yang berasaskan himpunan kontrak *mudarabah* (misalnya 60%) dan *qard* (misalnya 40%). Nisbah antara kedua-dua kontrak akan berterusan bermula daripada pembukaan akaun sehingga penutupan akaun. Setiap pengeluaran wang daripada akaun berkenaan akan mewakili sebanyak 60% daripada bahagian dana *mudarabah* manakala 40% adalah daripada bahagian dana *qard*.

¹⁵⁸ Hasan Ali al-Syazili, *Ijtima' al-'Uqud al-Mukhtalifah al-Ahkam fi 'Aqd Wahid*, dalam *A'maal al-Nadwah al-Fiqhiyyah al-Khamisah li Bait Tamwil al-Kuwaiti*, Bait al-Tamwil al-Kuwaiti, 1998, h. 506.

Dalam hal ini, MPS dirujuk berhubung dengan isu sama ada himpunan kontrak *mudarabah* dan *qard* dalam satu produk deposit seperti yang dicadangkan dibenarkan.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-51 bertarikh 28 Julai 2005 telah memutuskan bahawa himpunan kontrak *mudarabah* dan *qard* dalam satu produk deposit seperti yang dicadangkan adalah dibenarkan.

Asas Pertimbangan

Keputusan MPS di atas adalah berdasarkan pertimbangan ke atas keharusan himpunan beberapa kontrak Syariah dalam satu produk kewangan seperti yang dinyatakan dalam perkara 94.¹⁵⁹

96. Produk Deposit Berasaskan Himpunan Kontrak *Wadi'ah* dan *Mudarabah*

Sebuah institusi kewangan Islam berhasrat menawarkan produk deposit berasaskan kontrak *wadi'ah* dan *mudarabah* yang boleh memberi pulangan dividen kepada pelanggan. Di bawah struktur produk deposit ini, sebahagian besar deposit pelanggan (sebagai contoh, 70%) akan diterima oleh institusi kewangan Islam di bawah kontrak *wadi'ah*, manakala selebihnya (sebagai contoh, 30%) diterima berasaskan kontrak *mudarabah*. Keuntungan yang diterima daripada pelaburan akan dikongsi mengikut nisbah pembahagian keuntungan yang dipersetujui, manakala kerugian daripada pelaburan, jika ada, akan ditanggung oleh pelanggan.

Dalam hal ini, MPS dirujuk sama ada cadangan produk deposit yang berasaskan kontrak *wadi'ah* dan *mudarabah* seperti yang dicadangkan dibenarkan.

¹⁵⁹ Produk Akaun Semasa Berasaskan Himpunan Kontrak *Wadi'ah Yad Dhamanah* dan *Mudarabah*.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-68 bertarikh 24 Mei 2007 telah memutuskan bahawa produk deposit berasaskan kontrak *wadi'ah* dan *mudarabah* adalah dibenarkan.

Asas Pertimbangan

Keputusan MPS di atas adalah berdasarkan pertimbangan ke atas keharusan himpunan beberapa kontrak Syariah dalam satu produk kewangan seperti yang dinyatakan dalam perkara 94.¹⁶⁰

97. **Pembiayaan Perumahan dalam Pembinaan Berasaskan Himpunan Kontrak *Istisna` Muwazi*, *Ijarah Mawsufah fi al-Zimmah* dan *Ijarah Muntahia bi al-Tamlik***

Sebuah institusi kewangan Islam mencadangkan produk pembiayaan perumahan yang masih dalam pembinaan dengan penggunaan konsep *istisna`* dan *ijarah mawsufah fi al-zimmah*. Modus operandi pembiayaan ini dimulakan dengan pelanggan menandatangani perjanjian jual beli dengan pemaju dan membayar deposit sebanyak 10%. Kemudian, pelanggan akan memohon pembiayaan daripada institusi kewangan Islam menerusi kontrak *istisna`* yang dengannya pelanggan akan menjual rumah tersebut secara *istisna`* kepada institusi kewangan Islam (*istisna` muwazi* atau *istisna` selari*).

Pelanggan juga akan menandatangani kontrak *ijarah mawsufah fi al-zimmah* untuk menyewa rumah yang masih dalam pembinaan tersebut. Sehubungan itu, pelanggan akan mula membayar sewa bulanan walaupun rumah masih dalam pembinaan.

¹⁶⁰ Produk Akaun Semasa Berasaskan Himpunan Kontrak *Wadi'ah Yad Dhamanah* dan *Mudarabah*.

Institusi kewangan Islam akan membayar harga pembelian rumah secara *istisna`* kepada pelanggan dengan mengkreditkan jumlah bayaran tersebut ke dalam akaun khas pelanggan seperti yang dipersetujui dalam kontrak *istisna`*. Seterusnya, institusi kewangan Islam selaku wakil kepada pelanggan akan membuat pembayaran daripada akaun khas pelanggan tersebut kepada pemaju secara berperingkat.

Setelah rumah siap dibina sepenuhnya, pihak institusi kewangan Islam akan meneruskan sewaan rumah tersebut kepada pelanggan melalui kontrak *ijarah muntahia bi al-tamlik*. Apabila pelanggan menyelesaikan sewaan terakhir, institusi kewangan Islam boleh menghibahkan rumah tersebut kepada pelanggan.

Dalam hal ini, MPS dirujuk berhubung dengan isu sama ada cadangan produk pembiayaan perumahan dalam pembinaan seperti yang dibentangkan dibenarkan.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-68 bertarikh 24 Mei 2007 telah memutuskan bahawa produk pembiayaan perumahan berasaskan *istisna` muwazi*, *ijarah mawsufah fi al-zimmah* dan *ijarah muntahia bi al-tamlik* seperti yang dicadangkan adalah dibenarkan.

Asas Pertimbangan

Keputusan MPS di atas adalah berdasarkan pertimbangan ke atas keharusan himpunan beberapa kontrak Syariah dalam satu produk kewangan seperti yang dinyatakan dalam perkara 94.¹⁶¹

¹⁶¹ Produk Akaun Semasa Berasaskan Himpunan Kontrak *Wadi'ah Yad Dhamanah* dan *Mudarabah*.

Entiti A bercadang menerbitkan *sukuk* berasaskan BBA yang mempunyai ciri pulangan kadar tetap bagi membiayai pembelian hutang pembiayaan rumah secara Islam dan sewa beli secara Islam daripada institusi kewangan Islam. Modus operandi *Sukuk* BBA yang dicadangkan adalah seperti yang berikut:

- i. Entiti A akan membuat Pelaburan *Mudarabah* antara Bank yang akan digunakan sebagai aset sandaran bagi melaksanakan kontrak jual dan beli balik antara entiti A dan pelabur;
- ii. Entiti A akan menjual aset sandaran (Pelaburan *Mudarabah* antara Bank) kepada pelabur secara tunai dan membeli semula aset berkenaan secara tangguh dengan harga yang lebih tinggi;
- iii. Hasil jualan tunai aset sandaran tersebut akan digunakan oleh entiti A untuk membeli hutang pembiayaan rumah secara Islam dan sewa beli secara Islam; dan
- iv. Urus niaga kedua yang melibatkan pembelian balik aset sandaran secara tangguh oleh entiti A mewujudkan hutang dan bagi membuktikan keberhutangan ini, entiti A akan menerbitkan *Sukuk* BBA kepada pelabur.

98. Pelaburan *Mudarabah* antara Bank sebagai Aset Sandaran dalam Jual Beli secara Tangguh

MPS dirujuk berhubung dengan isu sama ada Pelaburan *Mudarabah* antara Bank boleh digunakan sebagai aset sandaran dalam urus niaga secara tangguh.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-41 bertarikh 8 Mac 2004 telah memutuskan bahawa Pelaburan *Mudarabah* antara Bank boleh digunakan sebagai aset sandaran dalam urus niaga secara tangguh.

Asas Pertimbangan

Walaupun Pelaburan *Mudarabah* antara Bank yang digunakan sebagai aset sandaran dalam *Sukuk* BBA ini tidak wujud secara fizikal, ianya memenuhi kriteria aset yang “wujud” (secara maknawi) dan diiktiraf sebagai boleh diurusniagakan. Ini berdasarkan cirinya yang mempunyai nilai, boleh diniagakan dan boleh dipindah milik.

99. Kewujudan Aset Sandaran Sepanjang Tempoh Matang *Sukuk*

MPS dirujuk berhubung dengan isu sama ada aset sandaran iaitu Pelaburan *Mudarabah* antara Bank perlu wujud sepanjang tempoh matang *Sukuk* BBA.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-41 bertarikh 8 Mac 2004 telah memutuskan bahawa aset sandaran iaitu Pelaburan *Mudarabah* antara Bank tidak perlu wujud sepanjang tempoh matang *Sukuk* BBA.

Asas Pertimbangan

Aset sandaran hanya digunakan bagi melaksanakan akad jual beli (*bai` inah*). Selepas itu, hak milik aset sandaran tersebut boleh kembali kepada pemilik asal. Dalam hal ini, Syariah tidak menetapkan syarat bahawa aset sandaran perlu wujud sepanjang tempoh matang *sukuk* asalkan aset sandaran tersebut adalah milik penjual asal dan boleh berpindah milik pada masa akad dilaksanakan.

Tambahan pula, mekanisme *sukuk* BBA ini ialah *sukuk* berdasarkan aset (*asset-based sukuk*) dan bukannya *sukuk* bersandarkan aset (*asset-backed sukuk*).

100. Kaedah Pembidaan bagi *Sukuk* BBA

Entiti A telah mencadangkan tiga kaedah pembidaan bagi *Sukuk* BBA iaitu:

- i. *Kaedah pembidaan berdasarkan harga* - Semua bidaan akan disusun dan dibahagikan secara menurun daripada harga tertinggi kepada harga terendah sehingga keseluruhan jumlah *Sukuk* BBA yang ditawarkan dilanggan sepenuhnya;
- ii. *Kaedah pembidaan berdasarkan kadar pulangan* - Semua bidaan akan disusun dan dibahagikan secara menaik bermula daripada kadar pulangan terendah kepada kadar pulangan tertinggi sehingga keseluruhan jumlah *Sukuk* BBA yang ditawarkan dilanggan sepenuhnya. Kadar pulangan yang akan ditetapkan untuk terbitan *Sukuk* BBA adalah kadar keuntungan tertinggi bagi pelabur yang berjaya; atau
- iii. *Kaedah pembidaan berdasarkan kadar pulangan purata berwajaran* - Semua bidaan akan disusun dan dibahagikan secara menaik bermula daripada kadar pulangan terendah kepada kadar pulangan tertinggi sehingga keseluruhan jumlah *Sukuk* BBA dilanggan sepenuhnya. Kadar pulangan atau kupon bagi terbitan *Sukuk* BBA akan ditetapkan berdasarkan kadar pulangan purata berwajaran bagi bidaan yang berjaya.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-42 bertarikh 25 Mac 2004 telah memutuskan bahawa ketiga-tiga kaedah pembidaan bagi *Sukuk* BBA seperti yang dicadangkan adalah dibenarkan.

Asas Pertimbangan

Amalan pembidaan adalah menyerupai ciri-ciri jual beli secara bidaan atau lelongan (*bai' muzayadah*). Ulama semasa berpandangan bahawa *bai' muzayadah* adalah harus.¹⁶² Ketiga-tiga kaedah pembidaan seperti yang dibentangkan tidak mengandungi unsur-unsur yang bercanggah dengan Syarak (*mani' syar'ie*). Oleh itu, kaedah-kaedah tersebut boleh diamalkan.

¹⁶² Akademi Fiqah OIC, *Majallah Majma' al-Fiqh al-Islami*, 1993, b. 8, j. 2, h. 25.